

neren en de meest simpele hulpmiddelen die men voor elke bureauarbeid nodig had (papier, registratiekaarten, kantoormeubelen, schrijfmachines) waren schaars. Daar kwam dan nog bij dat *Shaef* er niet in was geïnteresseerd, de opbouw van een voor Nederlands-Indië bestemde krijgsmacht te bevorderen – het Geallieerde opperbevel gaf prioriteit aan wat het zelf nodig meende te hebben.

Begin november '44 legde *Shaef* aan de minister van oorlog, van Lidth, een ontwerp-overeenkomst voor die *Shaef* de volledige zeggenschap zou geven over de mankracht in bevrijd Nederland; die overeenkomst werd door van Lidth afgewezen – hij vond het niet eens nodig, het oordeel van zijn ambtgenoten te vragen. Aan *Shaef* deed hij weten dat de regering er op stond dat *Shaef* expliciet rekening hield met wat Nederland aan strijdkrachten wilde opbouwen voor de oorlog tegen Japan. *Shaef* wenste dat Nederland twee divisies ter beschikking zou stellen voor de bezetting van Duitsland (eenzelfde wens was geuit jegens de regeringen van België en Noorwegen) – van Lidth was daartoe bereid maar stelde als voorwaarde dat *Shaef* Nederland zou helpen bij het voorbereiden van het uitzenden van troepen naar Indië. Het inwilligen van die voorwaarde lag echter geenszins op de weg van *Shaef*: *Shaef* had alleen te maken met de oorlog tegen Duitsland en wanneer de Nederlandse regering de oorlog tegen Japan ter sprake wilde brengen, dan moest zij dat op een hoger niveau doen: bij de *Combined Chiefs of Staff* of bij de regeringen van Engeland en de Verenigde Staten.

Wat *Shaef* aan Nederlandse mankracht nodig had, wanneer eenmaal geheel Nederland was bevrijd, werd medio januari '45 duidelijk aangegeven: vier-en-vijftigduizend man (zijnde ongeveer evenveel als de gecombineerde sterkte van de 15 gezagsbataljons en de 3 divisies welke Nederland naar Indië wilde zenden); die vier-en-vijftigduizend man zouden gegroepeerd worden in z.g. *light infantry battalions* (bataljons zonder zware wapens), voor hun uitrusting zou *Shaef* zorgdragen. Uiteraard was die laatste toezegging voor de regering van veel belang: ze zou tenminste bewapende troepen krijgen, zij het niet in het gebied, Indië, waar ze die vóór alles wenste. Intussen stond het cijfer 54 000 midden januari nog niet vast. Begin februari kwam bericht binnen dat *Shaef* met machtiging van de *Combined Chiefs of Staff* in eerste instantie slechts ruim twintigduizend man en in totaal vermoedelijk maar vijf-en-dertigduizend man nodig had. In een vergadering van de ministeriële Commissie-Oorlogvoering kon prins Bernhard aan dat bericht toevoegen, dat hij op het hoofdkwartier van *Shaef* had vernomen dat het standpunt van de *Combined Chiefs of Staff* was,